

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Факультет будівництва та архітектури
Кафедра архітектури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з НВР ЛНУП

_____ професор Віталій Боярчук

“ _____ ” _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЖИВОПИС, СКУЛЬПТУРА ЗА ФАХОМ»

(назва навчальної дисципліни)

РВО Перший бакалаврський рівень

Ступінь вищої освіти **«Бакалавр»**

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

спеціальність **022 «Дизайн»**

ОПП **«Дизайн середовища»**

Львів 2024

Робоча програма дисципліни Живопис, скульптура за фахом
для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн»
рівень вищої освіти «Бакалавр» III курсу
Розробники: ст. викладач Степан ПІСЬО

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри архітектури
Протокол від "...." 2024 року № ...

Завідувач кафедри: др. мист., професор _____ Романа КІОНЦІЛІ
(підпис)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради) факультету
будівництва та архітектури ЛНУП

Протокол від "...." 2024 року № ...

Голова методичної комісії: к.т.н., в. о. професора _____ Андрій МАЗУРАК
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти

Рівень вищої освіти: *Бакалавр*

Галузь знань: *02 «Культура і мистецтво»*

Спеціальність 022 «Дизайн»

Характеристика навчальної дисципліни: *Нормативна (за вибором)*

Кількість кредитів - 7

Загальна кількість годин – 210

Вид контролю: *екзамен, згідно навчального плану*

Співвідношення кількості годин аудиторних занять та практичних до загальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 35,2 (%)

для заочної форми навчання – 12 (%)

2. Мета і завдання курсу.

Метою вивчення дисципліни «Живопис, скульптура за фахом» є опанування та вмiле використання основних закономірностей завдань у практичній роботі з фаховими постановками.

Завдання дисципліни полягають в опануванні та вмілому використанні в образотворчій практиці фізичних та фізіологічних основ колірного сприйняття, закономірностей побудови колірної композиції. Набуття практичних навичок роботи з матеріалами в живописі та скульптурі, поглиблення знання студентів про характерні особливості мистецтва живопису та скульптури, набути практичних навичок виконання живописних та скульптурних творів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має знати:

- основні категорії кольорознавства;
- принципи побудови моделі з анатомії;
- систематику побудови, їхню ієрархію - головні й другорядні кольори;

- принципи побудови колірної гармонії і вираження колірних переваг;
- принципи організації кольору на площині та у колірному просторі композиції.
- визначення, основні поняття, види скульптури;
- основні закономірності побудови об'ємного зображення в просторі;
- значення скульптурних творів у міському середовищі
- зміст термінів та понять; кругла скульптура, рельєф, барельєф, горельєф, дрібна пластика.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має вміти:

- вільно володіти прийомами роботи кольором;
- побудувати будь-який стан загальної світлотіньової композиції;
- побудувати будь-яку колірну гаму згідно з станом загальної світлотіньової композиції.
- розрізняти головні – великі і дрібні об'єми, їх залежність і взаємовплив як засіб для відтворення просторового зображення предметів;
- відтворювати цілісність зображення на завершальній стадії роботи;
- дотримуватись послідовності в роботі над зображенням;
- усвідомлювати логіку формоутворення;
- гармонізувати співвідношення різних об'ємів в єдиному просторі;
- створювати цілісний образ, розкривати основну сутність моделі за допомогою скульптурних засобів виразності;
- володіти технікою виконання за умовою міцної конструктивної побудови;
- вдосконалювати навички скульптурної майстерності.

В міру виконуваності практичних завдань студентів, викладач індивідуально обговорює і визначає комплекс завдань для аудиторної та самостійної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

Живопис, скульптура за фахом – одна з дисциплін професійної та практичної підготовки, яка сприяє розвитку у студентів колористичного мислення, вивчає

систему постійно діючих закономірностей, яким підкоряється колір та форма в скульптурі.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ЛНУП, на 3 курсі рівня вищої освіти, вивчається дисципліна «Живопис, скульптура за фахом» для одержання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, студенти закріплюють набуті навички та вміння і продовжують удосконалювати свою художню майстерність. Для цього у навчальному плані передбачено (7 кредитів ECTS – 210 учбових годин, у тому числі 74 учбових годин – аудиторні та 136 учбових годин – самостійні).

Завдання за темою:

Тема 1. Копія твору високого мистецтва.

Тема 2. Структура та форми предметів. Об'ємно-просторова пластика.

Тема 3. Живопис пейзажу середовища.

Тема 4. Пропорції жіночої гіпсової фігури людини.

Тема 5. Пропорції чоловічої гіпсової фігури людини.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
СК 08.	Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.
СК 09.	Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями).
РПН 11.	Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.
РПН 18.	Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назва тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	8	10	11	12	13
	Рік підготовки 3 семестр 5,6						Рік підготовки 3 семестр 5,6					
Тема 1	28		14			14	28		5			23
Тема 2	28		12			16	28		3			25
Тема 3	34		16			18	34		8			26
Іспит	30					30	30					30
Разом за 5 семестр	120		42			78	120		16			104
Тема 4	30		16			14	30		4			26
Тема 5	30		16			14	30		5			25
Іспит	30					30	30					30
Разом за 6 семестр	90		32			58	90		9			81
Разом	210		74			136	210		25			185

5. Теми практичних занять

Тема 1. Копія твору високого мистецтва.

Копія чи варіація (залежить від поставленого завдання) твору високого мистецтва (живопис) з метою аналізу композиційної і колірної побудови твору.

Тема 2. Структура та форми предметів. Об'ємно-просторова пластика.

Складний тематичний натюрморт (скульптури, барельєфу). Завдання спрямоване на рішення основних пропорцій, рішення просторових задач з вимогами до якісного технічного виконання і художніх якостей матеріалу. Барельєф натюрморту з предметів побуту на лінії горизонту. Барельєф з гіпсової голови Античного періоду. Глина, пластилін...

Тема 3. Живопис пейзажу середовища.

Пейзаж, на відміну від натюрморту чи портрету, має інші виміри простору та масштабності. Дизайнер стикається з завданням відображення різних просторових планів, форм, величин і кольорів, а також постійними змінами освітлення та атмосферних явищ. Важливо вміти усвідомити свої враження від пейзажу, виділити найзначніше, вибрати важливі деталі та організувати їх у живописній роботі, що є досить складним завданням.

У живописі пейзажу середовища митець зосереджується на передачі простору, стану освітлення та атмосферних явищ і їх впливу на предмети. Природні мотиви і етюди, що відтворюють певні природні ситуації, слід поєднувати з вивченням «малих форм» пейзажу, таких як трава, квіти, дерева, каміння тощо. Навички пейзажного живопису формуються під час навчальної пленерної практики, де робота з природою сприяє розвитку практичної майстерності, зорової пам'яті, сприйняття кольорів, творчої свободи та самореалізації.

Творче ставлення до виконання навчальних завдань є необхідною умовою для розвитку та формування майбутнього дизайнера.

Тема 4. Пропорції жіночої гіпсової фігури людини.

Пропорції жіночої гіпсової фігури, особливо в контексті класичних зразків, таких як Венера, є основою для розуміння естетики та гармонії в мистецтві. Венера, як символ краси і любові, представляє ідеал жіночої фігури, що базується на досконалих пропорціях, які визначалися вже в античності.

В античній скульптурі жіноча фігура часто зображується з такими пропорціями: висота фігури приблизно вісім разів більше, ніж ширина. Це дає змогу створити враження легкості та грації. Основні елементи, на які звертають увагу при малюванні або ліпленні жіночої фігури, включають:

1. Голова: Розмір голови зазвичай дорівнює $1/8$ висоти фігури.
2. Плечі: Ширина плечей може бути приблизно $1/4$ висоти фігури, що підкреслює жіночність.
3. Талія: Вузька талія, що дорівнює приблизно $1/10$ висоти, створює ефект витонченості.
4. Стегна: Стегна, які розширюються, додають фігурі обсягу, часто становлять близько $1/3$ висоти.

Важливим аспектом є також динаміка і позиція фігури. Венера часто зображується в різних ракурсах, що підкреслює її природну грацію і елегантність. Плавні лінії, що проходять від голови до пальців ніг, створюють відчуття руху і життєвості.

При малюванні або ліпленні жіночої фігури з гіпсу, художник повинен зосередитися на деталях, які підкреслюють не лише зовнішні пропорції, а й внутрішню структуру тіла. Рельєфність м'язів, витонченість рук і легкість поз доповнюють загальну композицію, надаючи фігурі характер і індивідуальність. Таким чином, вивчення пропорцій жіночої гіпсової фігури на прикладі класичних зразків, таких як Венера, є важливим кроком у розвитку художніх навичок і розумінні естетичних принципів, що лежать в основі образотворчого мистецтва.

Тема 5. Пропорції чоловічої гіпсової фігури людини.

Пропорції чоловічої гіпсової фігури, особливо в контексті класичних зразків, таких як Геракл, є важливим аспектом вивчення анатомії та естетики в

образотворчому мистецтві. Геракл, як символ сили та мужності, представляє ідеал чоловічої фігури, що базується на чітких та гармонійних пропорціях, які підкреслюють фізичну потужність та динаміку.

При створенні малюнка або ліплення чоловічої фігури з гіпсу, слід звертати увагу на наступні пропорції:

1. Висота та ширина: Чоловіча фігура зазвичай становить вісім голів в висоту, проте ширина плечей може досягати 2–2,5 голови, що підкреслює масивність і силу.
2. Голова: Розмір голови становить $1/8$ висоти фігури, що створює враження пропорційності.
3. Плечі: Ширина плечей дорівнює приблизно $1/4$ висоти фігури, формуючи потужний верхній торс.
4. Талія та стегна: Талія зазвичай є трохи ширшою, ніж у жіночій фігурі, але все ж залишається пропорційною; стегна, в свою чергу, можуть бути розширеними для підкреслення масивності ніг.

Динаміка пози є ще одним важливим аспектом. Геракл часто зображується в активних позах, що підкреслюють м'язову напругу та рух. Плавні, але рельєфні лінії, що проходять від плечей до рук і ніг, створюють відчуття сили та життєвості.

Композиційне та колористичне вирішення при виконанні гіпсової фігури Геракла художник має враховувати не лише пропорції, але й композиційні елементи. Важливо знайти баланс між масивністю фігури та простором, в якому вона розташована. Розташування фігури в композиції може підкреслювати її динаміку, а також взаємодію з іншими елементами.

Колористичне вирішення також грає ключову роль. Хоча гіпс зазвичай має нейтральний колір, художник може використовувати різні техніки для передачі тіней та світла, підкреслюючи рельєфність м'язів і структуру тіла. Тонально-колірні переходи допомагають створити глибину та об'єм, що важливо для відтворення пластики фігури.

Підсумовуючи художнє узагальнення, створення чоловічої гіпсової фігури, зокрема Геракла, вимагає знань про пропорції, композиційні та колористичні

аспекти. Ці елементи не лише сприяють виявленню пластики фігури, але й формують загальне художнє вирішення роботи. Розуміння та вміння застосовувати ці принципи дозволяють художнику створювати динамічні, виразні образи, що відображають красу та силу людського тіла.

Теми винесені на самостійне вивчення

Згідно навчальної програми.

6. Система бонусів

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, виставкова участь у фестивалях та конкурсах.

7. Міжособистісна відповідальність.

У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

8. Методи навчання

- 1. Словесні методи:** розповідь, пояснення, бесіда.
- 2. Наочні методи:** ілюстрації - картинки, малюнки, демонстрування.
- 3. Практичні методи:** практичні роботи, моделювання.

Навчальні матеріали. Показ робіт із методичного фонду. Демонстрація матеріалу за допомогою аудиторних майстер-класів. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з олійного та темперного живопису та застосування додаткової літератури з дисципліни та методичних рекомендацій.

9. Методи контролю:

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

1. Усне опитування: індивідуальне, детальний аналіз робіт студентів.

2. Письмова аудиторна та поза аудиторна перевірка: виконання та підготовка різних відповідей, роботи з конкретних завдань та інше.

3. Практична перевірка: рішення поставлених завдань.

4. Стандартизований контроль: білети з питаннями.

Види контролю: Поточний контроль - модульна та семестрова атестація.

10. Розподіл балів і поточний контроль

Семестр 5					
Поточне тестування та самостійна робота					
Практичні роботи		Практичні роботи		Підсумковий контроль	Сума
П. р. 1	П. р. 2	П. р. 3		екзамен	
15	15	20		50	100
Семестр 6					
Поточне тестування та самостійна робота					
Практичні роботи				Підсумковий контроль	Сума
П. р. 1	П. р. 2			екзамен	
25	25			50	100

11. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники: інструктивно-методичні матеріали до практичних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

12. Академічна доброчесність.

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат - тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому

випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді - студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:**

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

12. Рекомендована література.

1. Микола Білик Альбом (навчальний посібник) Софія А. 2013
2. Федічев В.С. Мистецтво скульптури (навчальний посібник). НАУ, 2011
3. Александрович В. Українське малярство XIII – XV ст. Львів, 1995
4. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI–XVIII ст. К.: 1983
5. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. Малюнок. Живопис аквареллю. Тематична композиція: навчальний посібник Вища школа, 2002
6. Мусієнко П.Н. Керамічний живопис К.: Львів, 1947
7. Рубан В.В. Український портретний живопис першої половини XIX століття К.: Наукова думка, 1984
8. Антонович Є.Л., Шпільчак В.Л. Малюнок і живопис Методичні рекомендації. - К., 1990.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.